

Ideologin – kristdemokraternas dolda vapen

Kristdemokraterna håller på att välja ny partiledare. Det är intressant att följa hur inrikespolitiska experter kommenterar processen. Ofta har de svårt att få grepp om ämnet. Många försöker placera in kandidaterna på en höger-vänsterskala. Men det är inte lätt att hitta konkreta exempel på att kandidaterna tar olika ställning i brännande höger-vänsterfrågor såsom privat och offentligt i välfärden. Snarare tycks det råda en rörande enighet kring partilinjen – att det behövs mer valfrihet inom vård, skola och omsorg, och att ideella aktörer måste få en ärlig chans att erbjuda alternativ till offentliga och vinstdrivande organisationer.

Insatta kommentatorer använder mer nyanserade beteckningar som ”värdekonserverativ” och ”kristet social.” Det är mer träffande men inte heller till någon större hjälp för att skilja partiledarkandidaterna åt. Till exempel vill de gå olika fort fram när det gäller att närma sig NATO. Skillnaden verkar handla om hur försiktiga kandidaterna är snarare än ideologisk övertygelse.

Det kommentatorerna ofta glömmer är att kristdemokraterna har en egen fast ideologisk grund som inte låter sig bestämmas av traditionella höger- och vänsterbeteckningar. Ideologin grundar sig på västerlandets klassiska kristna och humanistiska tradition. Den står upp för människovärde, solidaritet och samhällsgemenskap, samtidigt som den betonar att det finns gränser för vad staten har rätt att göra.

Ta till exempel kristdemokraternas uppfattning att föräldrar ska få bestämma själva hur de delar på föräldraförsäkringen. Staten ska stödja familjerna, inte styra över dem, är tanken. Den positiva värderingen av familjen bygger på en personalistisk människosyn där människor ses som gemenskapsvarer – vi behöver familjen och andra gemenskaper för att bli och växa som personer. En hel del familjer fungerar visserligen illa och det finns många som lider av brustna familjerelationer. Men det visar bara hur viktig familjen är för oss människor, och hur viktigt det är att samhället hjälper och inte stjälper familjerna.

Ett annat exempel är kristdemokraternas stöd för civilsamhället. Det är grundat i en samhällssyn där samhället ses som större än staten, och där frivilliga sammanslutningar ses som nödvändiga byggstenar i ett gott samhälle. Den svenska vänstern har grävt ner sig i en fixering vid offentliga lösningar på samhällsproblem. Den svenska högern stödjer privata vinstdrivande initiativ men glömmer ofta bort ideella organisationer som seriösa alternativ inom vård, skola och omsorg. Här har kristdemokraterna och deras ideologiskt förankrade övertygelser en viktig roll att spela i svensk politik.

Om politiska kommentatorer ofta missbedömer kristdemokraternas ideologi så är det inte bara deras eget fel. Alltför sällan hör vi kristdemokratiska politiker motivera sina ställningstaganden i ideologiska termer. Kanske tycker de att ideologin är självklar. Men det är den inte. Många väjare är helt obekanta med kristdemokratisk ideologi, även om de skulle hålla med om mycket om de bara fick veta mer.

Ideologin är kristdemokraternas dolda vapen i politiken. Det är på tiden att partiets företrädare tar fram det vapnet i debatter och opinionsbildning, oavsett vem som blir ny partiledare.

Charlotta Levay
Docent i företagsekonomi, Lunds universitet